

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 636/2023-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Emíliou Korčekovou, advokátkou, Malacká 2/B, Pezinok, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 6C/54/2012 a jeho rozsudku z 31. mája 2018, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 3Co/235/2016 a v konaní sp. zn. 15Co/46/2019 a jeho rozsudku z 26. mája 2021 a proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 7Cdo/83/2022 a jeho uznesení z 31. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia

- základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 6C/54/2012 (od 1. júna 2023 Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B3-6C/54/2012, pozn.) po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 709/2016 z 22. júna 2017, postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach sp. zn. 3Co/235/2016 a sp. zn. 15Co/46/2019 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní sp. zn. 7Cdo/83/2022,
- čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6C/54/2012 z 31. mája 2018,

- čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 15Co/46/2019 z 26. mája 2021 a

- čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 3 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/83/2022 z 31. mája 2022.

2. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdom na ďalšie konanie, priznať mu finančné zadosťučinenie v celkovej sume 8 500 eur a náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

3. Okresný súd sťažnosťou napadnutým rozsudkom zamietol žalobu sťažovateľa, ktorou sa domáhal náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom a nezákonným rozhodnutím okresného súdu spočívajúcim v predčasnom vyznačení právoplatnosti a vykonateľnosti na platobnom rozkaze č. k. 42Rob/2/2004-13 z 8. januára 2004 vydaným v súdnom konaní následne vedenom pod sp. zn. 23Cb/69/2006 a v jeho prerušení s následkom znehodnotenia pohľadávky uplatnenej v tomto konaní. Žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie odôvodnil tým, že neboli splnené zákonné predpoklady vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym výkonom verejnej moci v zmysle § 3 ods. 1 písm. d), § 9 ods. 1 a § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Žalobcom namietané nesprávne prerušenie súdneho konania sp. zn. 23Cb/69/2006 v dôsledku vyhláseného konkurzu na majetok dlžníka [REDAKOVANÉ], nastalo priamo zo zákona a súhlas či nesúhlas správcu konkurznej podstaty s pokračovaním konania nemal žiaden vplyv na prerušenie konania. Podľa súdu bolo preukázané, že platobný rozkaz nebol doručený do vlastných rúk oprávnenej osobe (zástupcovi dlžníka), súd musel doložku právoplatnosti a vykonateľnosti z platobného rozkazu odstrániť, a preto nemožno uvedený postup súdu považovať za nesprávny úradný postup. Žalobca nepreukázal existenciu prietáhov v konaní sp. zn. 23Cb/69/2006, okresný súd v tomto konaní konal priebežne až do jeho prerušenia v dôsledku vyhláseného konkurzu na majetok žalovaného dlžníka a až do jeho výmazu z obchodného registra. Sťažovateľ žiadnym spôsobom nepreukázal vznik (skutočnej) škody, ktorá vznikla v príčinnej súvislosti s namietaným nesprávnym úradným postupom súdu pri výkone verejnej moci. Keďže v konaní nebol preukázaný ani nesprávny úradný postup spočívajúci v prietáhoch v konaní ani existencia akejkoľvek škody vzniknutej sťažovateľovi v dôsledku prebiehajúceho konania na okresnom súde pod sp. zn. 23Cb/69/2006, ani existencia príčinnej súvislosti medzi údajným nesprávnym úradným postupom a uplatnenou majetkovou škodou, sťažovateľ neunesol v konaní dôkazné bremeno. V konkurznom konaní nebol uspokojený žiadny veriteľ úpadcu [REDAKOVANÉ], z čoho je zrejmé, že už od začiatku konania

(od decembra 2004) nedisponoval úpadca žiadnym majetkom, z ktorého by bolo možné (existujúcu) pohľadávku žalobcu uspokojiť. Preto niet príčinnej súvislosti medzi údajným nesprávnym úradným postupom (prerúšením konania, údajnými priet'ahmi) a nárokom s'ťažovateľa, keďže predmetné súdne konanie nebolo spôsobilé ovplyvniť jeho postavenie v danom smere.

4. Krajský súd na odvolanie s'ťažovateľa napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že neboli splnené podmienky zodpovednosti štátu za škodu, keďže nebol preukázaný nesprávny úradný postup okresného súdu. V konaní síce došlo k nesprávnemu vyznačeniu doložky právoplatnosti a vykonateľnosti na platobnom rozkaze, avšak okresný súd v tomto konaní platobný rozkaz zrušil pre jeho nedoručenie do vlastných rúk a následne konanie prerušil z dôvodu vyhlásenia konkurzu. Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie o prerúšení konania zrušil, keď zistil, že konkurz na majetok úpadcu bol uznesením krajského súdu z 10. augusta 2009 zrušený. Uznesenie o prerúšení konania teda nebolo zrušené pre nezákonnosť, ale z dôvodu odpadnutia dôvodu prerúšenia. Z uvedeného vyplýva, že súd prvej inštancie sa v tomto konaní nedopustil žiadneho nesprávneho úradného postupu, v priamej príčinnej súvislosti s ktorým by žalobcovi mala vzniknúť majetková škoda vo výške pohľadávky, ktorú v tomto konaní proti žalovanému nevymohol. Keďže účinky prerúšenia konania v dôsledku vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu nastávajú priamo zo zákona, nemožno vytýkať okresnému súdu nesprávny úradný postup spočívajúci v tom, že konanie prerušil. Krajský súd sa stotožnil aj so záverom okresného súdu o neexistencii príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a tvrdenou škodou. Príčinou neuspokojenia pohľadávok s'ťažovateľa nebol nesprávny úradný postup okresného súdu, ale nemajetnosť úpadcu, v dôsledku ktorej bol aj konkurz na jeho majetok zrušený, keď v ňom nedošlo k uspokojeniu žiadnej pohľadávky I. triedy a majetok úpadcu nepostačoval ani na úhradu výdavkov a odmeny správcu konkurznej podstaty. Keďže nebol preukázaný nesprávny úradný postup okresného súdu ako jedna z podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, bolo by nevhodným vykonávať dokazovanie majetkových pomerov dlžníka, príp. ďalšie dokazovanie týkajúce sa výšky škody. S'ťažovateľ nepreukázal ani existenciu priet'ahov v predmetnom konaní, ktoré neboli konštatované predsedom okresného súdu či krajského súdu, ani ústavným súdom. Existenciu priet'ahov nemôže riešiť súd v konaní o náhradu škody ani ako predbežnú otázku, keďže nemá v civilnom konaní právomoc konštatovať priet'ahy.

5. S'ťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, v ktorom namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. e) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol a žalovanej nepriznal náhradu trov dovolacieho konania.

6. V súvislosti s vadou podľa § 420 písm. e) CSP dovolací súd dospel k záveru, že spôsob, akým bola v danom prípade vec pridelená senátu „15Co“, nevybočuje z rámca rozvrhu práce krajského súdu platného v čase, kedy vec došla na tento súd, resp. z rámca „zákona o súdoch“. Námietka dovolateľa, že pridelením posudzovanej veci do senátu „15Co“, v ktorom rozhoduje i sudkyňa JUDr. Hajdinová, došlo k porušeniu zákona a nebol zachovaný princíp náhodného výberu, čo malo vziť z ničím neoznačeného a nedoloženého podozrenia dovolateľa, že táto sudkyňa si vec „stiahla“ k sebe, nie je spôsobilá vzbudiť pochybnosti o zákonnosti senátu „15Co“ a jeho členov, ktorí rozhodovali o odvolaní s'ťažovateľa.

7. K námietke nesprávne zisteného skutkového stavu a nevykonania navrhnutých dôkazov dovolací súd poukázal na názor, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou podľa § 420 písm. f) CSP. Ak súdy nevykonali dokazovanie vo veci majetkových aktív obligáčného dlžníka v čase právoplatnosti platobného rozkazu ako i vypočutím svedka [REDACTED], je potrebné uviesť, že je iba na posúdení súdu, či je pre rozhodnutie potrebné vykonanie navrhnutého dôkazu, pričom dovolací súd poukázal na odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu, podľa ktorého by ich vykonanie bolo nevhodné.

8. K vade podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcej v prekvapivosti, nedostatočnom odôvodnení a arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd uviedol, že odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu, zreteľne uviedol, že žalobe nebolo možné vyhovieť, pretože sťažovateľ v konaní nepreukázal splnenie ani jednej z kumulatívne stanovených podmienok zakladajúcich zodpovednosť štátu. Súdy dospeli k jednoznačnému záveru, že v prejednávacom prípade nedošlo k nesprávnemu úradnému postupu okresného súdu, pričom uvedený záver bol sám osebe postačujúci pre zamietnutie žaloby. Súdy oboch inštancií dospeli k rovnakému záveru, pričom nárok sťažovateľa posudzovali a zamietli podľa tých istých ustanovení právneho predpisu (zákona č. 514/2003 Z. z.), rozhodnutie odvolacieho súdu preto nemohlo byť prekvapivé.

9. K námietke sťažovateľa, že krajský súd ho v primeranej lehote neupovedomil elektronicky o mieste a čase konania verejného vyhlásenia rozsudku, hoci mu bola jeho elektronická adresa zo spisu známa, dovolací súd uviedol, že z obsahu spisu nevyplýva, že by sťažovateľ požiadal súd, aby mu oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami. Tvrdenie sťažovateľa, že jeho elektronická adresa bola súdu známa a že súd ju využíval na elektronickú komunikáciu a doručovanie písomností, neznamena, že krajskému súdu vznikla zo zákona takáto povinnosť, a to vzhľadom na absenciu výslovnej požiadavky zo strany sťažovateľa, ktorá nevyplýva ani z jeho odvolania. I keď odvolanie obsahuje uvedenie elektronickej adresy na doručovanie písomností a upovedomení súdom, nedá sa z toho vyvodit' výslovná požiadavka na oznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku v súlade s § 219 ods. 3 CSP. Stranám sporu bola včasným oznámením miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu krajským súdom vytvorená možnosť zúčastniť sa vyhlásenia rozhodnutia a ak toto svoje právo sťažovateľ nevyužil, nemôže sa dovolávať porušenia jeho procesných práv.

10. Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľa, že mu nebolo umožnené oboznámiť sa s dôkazmi vykonanými okresným súdom doručením mu všetkých listín a prezentovaných dôkazov a rozhodnutí, ktoré žalovaná zakladala do spisu (inak bližšie nekonkretizovaných), dovolací súd poukázal na oprávnenie strán nazerať do súdneho spisu a robiť si z neho výpisy, odpisy a fotokópie, a bolo výlučne na sťažovateľovi, či dané procesné oprávnenie využije.

11. K dôvodu dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd uviedol, že ani pri posudzovaní podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu nemožno ustáliť, ktorú konkrétnu právnu otázku riešenú krajským súdom považoval za dosiaľ dovolacím súdom neriešenú, resp. rozhodovanú rozdielne. Najvyšší súd preto dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, keďže dovolacie dôvody neboli vymedzené podľa § 431 až § 435 CSP.

III.

Argumentácia sťažovateľa

12. Podľa sťažovateľa napadnuté konanie pri jeho posúdení ako celku nebolo spravodlivé, vo veci konal a rozhodoval nie nestranný okresný súd a došlo v ňom k porušeniu princípu právnej istoty a legitímneho očakávania.

13. Najvyšší súd sa dôsledne a ústavne konformne nevysporiadal s námietkou sťažovateľa, podľa ktorej ho krajský súd neupovedomil elektronicky o mieste a čase konania verejného vyhlásenia rozsudku, hoci mu bola jeho elektronická adresa z obsahu spisu známa. Sťažovateľ podal žalobu za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a konajúce súdy ho „*in concreto*“ nepoučili o tom, že v súvislosti s účinnosťou § 219 ods. 3 CSP je nutné výslovne o to požiadať. Sťažovateľ požiadal o doručovanie písomností a upovedomení súdom vo veciach týkajúcich sa pojednávania už v základnom konaní a porušovateľ s ním prostredníctvom mailu [REDACTED] aj komunikoval. Odôvodnenie napadnutého uznesenia v bode 25 je príliš formalistické, odkaz na § 44 ods. 1 OSP (§ 97 ods. 1 CSP) vyznieva chaoticky a nenáležite, keďže súd do vyhlásenia rozsudku neinformoval sťažovateľa o tom, že vykonal vlastné dokazovanie, čím mu znemožnil realizáciu jeho procesných oprávnení. Napadnuté uznesenie je arbitrárne a nespravodlivé, nepresvedčivo a neracionálne odôvodnené a vydané v rozpore s obsahom spisu.

14. V posudzovanom prípade všeobecné súdy riadne nezistili skutkový stav veci. Právoplatný a vykonateľný platobný rozkaz predstavuje „majetok“ v zmysle čl. 1 dodatkového protokolu, s čím sa konajúce súdy dôsledne a ústavne konformne nevysporiadali. Z odôvodnenia napadnutých rozhodnutí nie je zjavné, prečo sa domnievali, že predpoklady zodpovednosti štátu neboli splnené. Svoje rozhodnutia odôvodnili tendenčne a nekonzistentne, v úmysle poškodiť sťažovateľa a žalovanej privodiť prospech. Ak najvyšší súd zjavne prehliadol skutočnosti nasvedčujúce tomu, že podmienky zodpovednosti štátu za škodu boli splnené a súčasne interpretoval ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z. spôsobom, ktorý zodpovednosť štátu *de facto* vylučuje, porušil nielen čl. 46 ods. 3 ústavy, ale súčasne zasiahol do sťažovateľovho práva na spravodlivý proces.

15. Okresný súd dosiaľ nerozhodol o trovách prvostupňového a odvolacieho konania, teda konanie pri jeho posúdení ako celku nie je právoplatne skončené. Stav právnej neistoty sťažovateľa o výsledok kompenzačného konania stále trvá, už viac ako 10 rokov, čo nie je súladné s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Porušovatelia v danej veci nepostupovali tak, aby ochrana práv sťažovateľa bola rýchla a účinná. Sťažovateľ k prietahom neprispel, vec je po právnej a skutkovej stránke jednoduchá.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Predmetom ústavnej sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie ním označených práv postupom konajúcich súdov v napadnutom kompenzačnom konaní a v ňom vydanými napadnutými rozhodnutiami, ktorými okresný súd žalobu sťažovateľa zamietol, krajský súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

17. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

18. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu, a to (i) právnu a faktickú zložitnosť veci, (ii) správanie účastníka, (iii) postup súdu (I. ÚS 41/02) a význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

19. Vo veci sťažovateľa ústavný súd skutkovo nespochybňuje celkovú dĺžku napadnutého konania, ktoré po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 709/2016 z 22. júna 2017 (15. august 2017, pozn.) prebiehalo na okresnom súde do 31. mája 2018 (9 a pol mesiaca) a bolo právoplatne skončené potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu. Dovolacie konanie bolo ukončené v máji 2022 napadnutým uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť 18. júla 2022.

20. Ústavný súd berie do úvahy pohľad na sporové konanie o žalobe sťažovateľa ako celok, teda vrátane fázy konania, ktorej predmetom bolo rozhodovanie o náhrade trov konania (rozsudok ESLP vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016, sťažnosť č. 65302/11). Aj vo vzťahu k tejto etape konania však ústavný súd prízvukuje kritérium významu predmetu rozhodovania pre sťažovateľa, ktorý je *in abstracto* daný tým, že agenda trov konania predstavuje vedľajšiu agendu s podstatne nižším vplyvom na stav právnej neistoty ako pri nerozhodnutí veci samej (III. ÚS 451/2022). *In concreto* zas ústavný súd akcentuje, že o nároku na náhradu trov konania na všetkých súdnych inštanciách súdy právoplatne rozhodli ešte pred podaním ústavnej sťažnosti. Teda v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu (28. júl 2022) už neexistovala právna neistota sťažovateľa o základe nároku na náhradu trov konania. Okresný súd do podania ústavnej sťažnosti nerozhodol o výške náhrady trov konania žalovanej – Slovenskej republiky. Sťažovateľ však ani nemohol dôvodne očakávať, že o výške trov konania rozhodne okresný súd do desiatich dní po právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní.

21. Z toho ústavný súd vyvodzuje, že aj napriek dlhotrvajúcemu konaniu o žalobe sťažovateľa ten svoju ústavnú sťažnosť podal v čase, keď význam formálne prebiehajúceho konania dosahoval z pohľadu jeho označených práv zanedbateľnú intenzitu. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

22. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

IV.2. K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu:

IV.2.1. K rozsudkom okresného súdu a krajského súdu:

23. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

24. Keďže odvolanie sťažovateľa podané proti rozsudku okresného súdu bolo meritórne prejednané, uplatnenie právomoci krajského súdu ako súdu odvolacieho v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

25. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ mal k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, ktorý využil a dovolanie podal. Sťažovateľ v dovolaní namietal obdobný okruh nedostatkov, ktoré tvoria aj obsah ústavnej sťažnosti. Išlo o nesúhlas so skutkovými závermi a právnym posúdením veci, námietku odňatia veci zákonnému sudcovi, nedoručenia oznámenia o verejnom vyhlásení rozsudku odvolacím súdom elektronickými prostriedkami, nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a nevykonania sťažovateľom navrhnutých dôkazov. Bolo preto v právomoci najvyššieho súdu takto formulované dovolanie preskúmať a rozhodnúť o ňom.

26. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti (proti okresnému súdu a krajskému súdu) odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

IV.2.2. K uzneseniu najvyššieho súdu:

27. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu treba uviesť, že z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

28. Z ústavnej sťažnosti rezultujú dva okruhy námietok vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu. Prvý sa týka nedostatočného vysporiadania sa s procesnými nedostatkami postupu krajského súdu a druhý nedostatočne zisteného skutkového stavu a nesprávneho právneho posúdenia veci. Námietku odňatia veci zákonnému sudcovi sťažovateľ formuloval v ústavnej sťažnosti len vo vzťahu k okresnému súdu (ako námietku rozhodovania veci nestranným súdom, pozn.), pričom porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny vo vzťahu k najvyššiemu súdu do petitu ústavnej sťažnosti ani nezahrnul. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že v dovolaní sťažovateľ namietal porušenie označeného práva vo vzťahu k rozhodovaniu veci na odvolacej inštancii (nie na okresnom súde, pozn.) a s uvedenou námietkou sa dovolací súd aj meritorne vysporiadal (body 8 až 18 napadnutého uznesenia).

29. Vo vzťahu k námietke, že krajský súd neupovedomil sťažovateľa elektronicky o mieste a čase konania verejného vyhlásenia rozsudku, hoci mu bola jeho elektronická adresa zo spisu známa, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa s uvedenou námietkou vysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom, keď uviedol, že vzhľadom na absenciu výslovnej požiadavky zo strany sťažovateľa takáto povinnosť krajskému súdu nevznikla. Tvrdenie sťažovateľa, že konajúce súdy ho nepoučili o § 219 ods. 3 CSP, právne neobstojí, keďže sťažovateľ má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, preto sa na neho poučovacia povinnosť súdu podľa § 160 ods. 3 písm. a) CSP nevzťahuje. K tvrdeniu sťažovateľa, že mu nebolo umožnené oboznámiť sa s dôkazmi vykonanými okresným súdom, ktoré žalovaná zakladala do spisu, ústavný súd konštatuje, že ide o všeobecne formulovanú námietku bez bližšej konkretizácie s následkom nemožnosti jej objektívneho posúdenia.

30. K prípustnosti dovolania sťažovateľa podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd uviedol, že ani pri posudzovaní jeho obsahu nemožno ustáliť, ktorú konkrétnu právnu otázku riešenú krajským súdom dovolateľ považoval za dosiaľ neriešenú, resp. rozhodovanú rozdielne. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tento záver najvyššieho súdu nepodrobuje ústavno-právnej kritike a naďalej pokračuje v meritornej argumentácii. Sťažnostná argumentácia preto nie je spôsobilá spochybníť dôvod, ktorý viedol najvyšší súd k odmietnutiu dovolania namietajúceho nesprávne právne posúdenie veci.

31. Vo vzťahu k vytýkaným nedostatkom, ku ktorým malo dôjsť v procese obstarávania skutkových podkladov, ústavný súd konštatuje, že s námietkou nevykonania sťažovateľom navrhnutých dôkazov sa konajúce súdy vysporiadali v napadnutých rozhodnutiach, keď uviedli, že ich vykonanie by bolo nadbytočné a nevhodné vzhľadom na nimi prijatý právny záver.

32. Ak sťažovateľ argumentuje porušením princípu právnej istoty a legitímneho očakávania, ústavný súd uvádza, že rovnaký záver už skôr prijali súdy konajúce na všetkých inštanciách aj v inom konaní o žalobe sťažovateľa na náhradu škody a nemajetkovej ujmy (konanie Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 9C/5/2012), v ktorom svoje nároky vyvodzoval z totožných skutkových okolností.

33. Ústavný súd, nezistil, že by účinky výkonu jeho dovolacej právomoci najvyššieho súdu pri posudzovaní prípustnosti dovolania sťažovateľa podľa § 420 písm. e) a f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP boli nezlučiteľné so základným právom strany konania na súdnu ochranu či so zásadami spravodlivého procesu. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nadväzuje na obsahovo rozsiahle odôvodnenie rozsudkov okresného súdu a krajského súdu, v ktorých sa konajúce súdy dôkladne

a ústavne akceptovateľne vysporiadali s argumentáciou sťažovateľa. Uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne či formalistické. Preto nemožno dospieť k záveru, že by uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny či práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z objektívneho hľadiska uvedený právny stav nemožno považovať ani za porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

34. Obdobne nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny, keďže napadnutými rozhodnutiami sťažovateľovi nebolo odopreté právo zákonom predpokladaným spôsobom domáhať sa náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. Odôvodnený, skutkový či právneho omylu oprostý záver všeobecných súdov o tom, že takýto nárok nie je daný, nie je dôvodom na vyslovenie porušenia tohto základného práva.

35. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva sťažovateľa na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru ústavný súd odkazuje na judikatúru ESLP, podľa ktorej uplatňovanie práva vplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (rozhodnutie ESLP vo veci Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131). Z citovanej judikatúry ESLP vyplýva zrejmä súvislosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru s ostatnými právami, ktoré dohovor garantuje (obdobne napr. III. ÚS 177/2020).

36. V súvislosti s námietkou porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy ústavný súd už uviedol, že tieto články ústavy majú charakter všeobecných ústavných princípov a i keď sú implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, nemajú charakter základných práv a slobôd, ktorých ochrany by sa bolo možné samostatne domáhať pred ústavným súdom (m. m. I. ÚS 7/2010, m. m. I. ÚS 518/2013).

37. Ústavná sťažnosť je v rozsahu namietaného porušenia označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

38. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa uplatnených v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu